

Perttu Saralampi
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

26.11.2017

Tilaisuus: 3rd CEN (Communications Expert Network) meeting

Paikka: Nordic Hotel Forum, Tallinna, Viro

Aika: 26.–27.11.2017

Osallistuja: Perttu Saralampi/PÄVI

EFSan AFCWG-ryhmästä (*Advisory Forum Communications Working Group*) CENiksi (Communications Expert Network) nimensä alkuvuonna muuttanut viestinnän asiantuntijaryhmä piti vuoden kolmannen kokouksensa Tallinnassa syyskuun lopussa. Tallinna valikoitui pitopaikaksi, koska Viro toimii heinäkuusta alkaen EU:n puheenjohtajamaana kuluvaan vuoden loppuun saakka.

Elintarviketurvallisuusosaston johtaja **Martin Minjajev** Viron maaseutuministeriöstä avasi CENin kolmannen kokouksen tuoden tilaisuuteen EU:n puheenjohtajamaan tervehdykset. Esityksessään Minjajev kertoi, kuinka tietyt kasvintuhoaja- ja eläintautikeissit (mm. afrikkalainen sikarutto v. 2014) olivat haastaneet ministeriön kriisiviestinnän toimintatapoja ja kuinka käynnissä oli paradigaman muutos kohti proaktiivisempaa viestintää. Minjajev painotti riittävien resurssien tärkeyttä viestinnän tehostamisessa ja uusien viestintäkanavien käyttöönottamisessa. CENin roolin Minjajev näki tärkeäksi jäsenvaltioiden virastojen viestinnän sparraamisessa.

Efsan viestintäpäällikkö **Shira Tabachnikoff** briiffasi tilaisuudessa CEN-ryhmän kuluvaan vuoden tavoitteista ja missä niiden osalta mennään. Ryhmän tavoitteena on: i) tehostaa valmiutta ja kokenemusta, ii) jakaa jäsenvaltioiden parhaita kokemuksia ja vahvistaa riskiviestinnän kapasiteettia sekä iii) integroida sosiaalitieteellistä näkökulmaa riskiviestintään. Tabachnikoffin mukaan ryhmälle asetettujen tavoitteiden suhteen edetään suunnitellussa aikataulussa.

EFSan viestintäjohtaja **Barbara Gallani** kertoi osallistujille kuulumiset Advisory Forumiin aiemmista tapaamisista ja mitä Tallinnassa myöhemmin syyskuussa järjestettävän kokouksen agendalla olikaan. Advisory Forumissa oli mm. keskusteltu, miten lisärahoitukseen ja tutkimukseen päästäisiin käsiksi. AF:ssä oli myös korostettu CEN-ryhmän yhteistyön merkitystä ja sitä, kuinka viestintä on olennaisen tärkeää AF:n toimivuuden kannalta. Gallani myös kertoi, että ensi vuonna suunnitelmissa on yhteiskokous AF:n kanssa Wienissä 27.–29.11.2018.

Riskiviestinnän haasteita

Caroline Daamen Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen (ECDC) viestintäyksiköistä esitelmöi riskiviestinnän haasteista rajat ylittävissä epidemiatapauksissa. Keissiesimerkkinä hän käytti muutaman vuoden takaista Ebola-epidemiaa ja viimeaikaista Zikavirus-epidemiaa.

ECDC:n toiminnalle ja mandaatille luovat omat haasteena mm. EU:n jäsenvaltioiden omat poliittiset agendat, kielelliset ja kulttuuriset erot sekä median aikaraamien kanssa toimiminen ajantasaisesti ja täsmällisesti. Ebolan herättämässä mediapaniikissa ECDC:llä oli haasteena lisätä ko. taudista samanaikaisesti tietoisuutta ja rahoitella väestöä siitä, että riski taudin saamiseen Euroopassa on pieni. Alkuun oli myös vaikea löytää oikea kansalliset toimijat, joiden kanssa viestintä olisi voinut koordinoitua samanaikaisesti. Ennakoiva toiminta oli myös vaikeaa kriisin puhjettua. Infograafit osoittautuivat hyödylliseksi keinoksi selvittää ja visualisoida monimutkaista asiaa ja ko. sisältöjä oli helppo jakaa sosiaalisessa mediassa. ECDC:n nettisivut osoittautuivat tärkeimmäksi viestintävälineeksi ko. mediapaniikin aikana.

Zikaviruksen lisäksi Daamen kertoi myös viimeaikaisesta Hepatiitti A -tapauksen lisääntymisestä seksuaalivähemmistöjen keskuudessa.

Epidemioiden hallinnoimisesta käydyssä ryhmäkeskusteluissa korostui tarve paremmalle ymmärrykselle EU:n eri virastojen välisestä yhteistyöstä. Samalla toivottiin helppoa työkaluja/väyliä, jota kautta jäsenmaiden viranomaiset tietäisivät esim. kriisitilanteissa, keneen katto-organisaatioissa voisi ottaa yhteyttä. EFSA on järjestämässä myöhemmin kumppanivirastojensa kanssa kriisiviestinnän workshopia ECDC:n tiloissa.

Mediapaniikkeja fiproniilistä ja glyfosaatista

Hollantilaisista kananmunista elokuussa löytynyt hyönteismyrkky, fiproniili puhutti myös osallistujia. Gallani kävi kriisin aikataulua läpi ja kertoi EFSA:n edesottamuksista asian haltuunotossa. Fiproniilikeissi osoitti hyvin, miksi CEN-tapainen ryhmä on olemassa ja kuinka toimintakykyinen se voi olla tiedon- ja kokemusten vaihtamisessa ja erilaisten viestintätyökalujen toimivuuksien testaamisessa. Tietojen vaihtamiseksi CEN järjesti jäsenilleen elokuun puolivälissä jäsenilleen puhelinkonferenssin, johon osallistui kaikkiaan 18 jäsentä. EFSA aikoo vastedeskin järjestää vastaavia puhelinkonferensseja, mikäli asia koskettaa useampaa jäsenmaata.

Annette Lijdsman Alankomaiden NVWA:sta kuvasi kriisin puhkeamista, kuinka maan tuhannesta kanatilasta viidesosa suljettiin ja niiden tuotteet tuhottiin. Suhteutettuna ihmisille ko. kananmunista aiheutuvaan vaaraan tapaus sai hyvin suuren yleisöhuomion niin Hollannin mediassa ja kansalaisten kesken. **Suzan Fiack** Saksan BfR:stä ja **Carlotta Ferroni** Italian elintarviketurvallisuusvirastosta puolestaan kertoivat ryhmälle, kuinka kriisi näkyi heillä. **Marie Alima** Ranskan ANSES:istä näki fiproniilikeissin tyypillisenä esimerkkinä, kuinka esiin nousi ongelma ja sitä seurannut yleinen huomio eivät kohdistu ruokaturvaan, vaan koko elintarvikeketjun luotettavuuteen. Elintarvikepetoksiin liittyvistä keisseistä koettiin ryhmässä erityisen vaikeana.

EFSA joutui kesällä myrskyn silmään, kun mediassa julkaistiin väitteitä, että sen tieteellisessä arvioissa glyfosaatista olisi pohjana käytetty ja tehty suoria copy-pasteauksia glyfosaatinvalmistajien tutkimuksista. Gallani oikoi mediassa nousseita väärinkäsityksiä ja virheellisiä väitteitä. EFSA on viestittänyt, että ko. asiakirja tarkistettiin asianmukaisesti. Gallanin mukaan ko. keissi tarjoaa mahdollisuuden reflektoida, kuinka viranomainen voi toimia keskustelevaisesti sosiaalisessa mediassa kriisitilanteessa, johon voi myös liittyä painetta mediasta. Ehdotettiinpa sellaistaikin, että journalisteja kutsuttaisiin virastoihin tutustumaan, kuinka tieteellistä tutkimusta niissä tehdään ja kuinka sen prosessit toimivat.

Jäsenvaltioiden virastojen kuulumisia

Charitini Frenaritou Kyproksen valtion yleisen laboratorion viestintäosastolta kertoi heidän teemapäivästään, jossa toimittajat kutsuttiin tutustumana heidän työhönsä.

Kristina Krišťuková Slovakian maatalouden ja maaseudun kehittäminenministeriöstä briiffasi kampylobakteeriin ja puutiasaivotulehdukseen liittyviä keissejä, jotka ovat heitä työllistäneet.

Ingrid Hoie Norjan elintarviketurvallisuuden tiedekomiteasta esitteli elintarviketurvallisuuden ja ympäristöriskien arvioinnin välisiä yhteyksiä ja sitä, miten nämä kaksi tieteenalaa ovat välttämättömiä entistä tarkempien ja kokonaisvaltaisempien riskiarviointien tekemiseksi.

Fatma Oczan Turkin elintarvike- ja kotieläintalousministeriöstä kertoi heidän kokemuksistaan mediakohdusta, jonka laukaisi EFSA:n tieteellinen arvio, jonka mukana palmuöljyssä saattaa olla syöpää aiheuttavia karsinogeeniä enemmän kuin muissa kasviöljyissä.

Seuraavat askelmerkit

Rory Harrington EFSA:n viestinnästä briiffasi osallistujia etäyhteyden päästä EFSA:n viestinnän hankkeiden kuulumisista.

Ensi vuoden CEN-ryhmän tapaamiset järjestetään seuraavasti: Bulgariassa 14.–15.3., yhteistapaaminen Advisory Forumin kanssa Wienissä 27.–29.11. Lisäksi syyskuussa järjestetään Parmassa EFSA:n kolmas tieteellinen konferenssi.